

*Katolícky
mesačník*

9

1989

Úmysly Apoštolátu modlitby:

September:

ABY MLADÍ ĽUDIA VEDELI V DUCHU EVANJELIA USKUTOČŇOVAT IDEÁLY SLOBODY,
ĽUDSKÉHO POKROKU A SPOLOČNÉHO DOBRA

Srdce Ježišovo, sprevádzaj svojim požehnaním kazateľov, spovedníkov
a duchovných radcov!

Október:

ZA KANDIDÁTOV NA KŇAZSTVO A REHOĽNÝ ŽIVOT, ZVLÁŠŤ ZA TÝCH, ČO SA PRI-
PRAVUJÚ VYKONÁVAŤ SLUŽBU V MLADÝCH CIRKEVNÝCH SPOLOČENSTVÁCH

Srdce Ježišovo, posilňuj misionárov a požehňavaj ich apoštolát!

R e h a b i l i t u j m e K r i s t a !

Upierali mu Božstvo - a my sme mlčali.

Vygumovali ho z vedomia verejnosti - a my sme mlčali.

Pýcha rozumu sa mu posmievala - a my sme mlčali.

Zaradili ho medzi filozofov alebo vymyslené osoby - a my sme mlčali.

Označili ho iba za zdroj útechy pre starých ľudí - a my sme mlčali.

Umlčali ho v rodinách i školách, nevinným dieťkam sa stal neznámym -
- a my sme mlčali.

Odložili ho ako dobráka, ale pre svet techniky a vesmírnych letov
nepotrebného - a my sme mlčali.

Väznili ho v osobách jeho knazov a veriacich - a my sme mlčali.

Odvrhli ho pre jeho dobrotu, lásku a nepohodlné desatoro - a my sme
mlčali.

Na všetko sme mlčali, a tým sme vyhľadovali duše svoje a svojich
detí. Takmer sme sa zabili pre život večný. Ale milosrdenstvo Božie
je nesmierne. Opravdivo r e h a b i l i t u j m e K r i s t a !
Skryto vo svojich srdciach ľútosťou a verejne hlásením sa k nemu -
Bohu. Odprosením za mládež alkoholickú, vraždiacu, ničiacu svoje te-
lo. My sme tým vinní. My všetci pokrstení.

Z O B S A H U :

	str.
<u>Z domova:</u> Slovensko má arcibiskupa!	3
Interview biskupa Sokola pre "Ochrancu prírody"	4
O mariánskych púťach v Gaboltove a Prievidzi	5
Z listu J.Čarnogurského z väzenia	7
"Člen Pacem in terris cirkevne povýšený"	8
List K.Jonášovi, administrátorovi v Hradci Králové	10
<u>Zo sveta:</u> Pápež v Santiago de Compostela	11
Maďarský minister o stretnutí s pápežom	12
Cirkev v Poľsku dýcha voľnejšie	14
Výzva ukrajinských katolíkov	17
<u>Na štúdium:</u> O dokumente o pornografii a násilí	19
Hľadanie šťastia a kresťanská viera	20
Naša hospodárska kríza má aj morálne korene	22

SLOVENSKO MÁ ARCIBISKUPA!

Iste všetci naši čitatelia vedia, že letné mesiace nám katolíkom v Československu priniesli veľké dary:

26.7.1989 bola zverejnená dohoda medzi Vatikánom a vládou ČSSR, podľa ktorej boli menovaní:

ThDr. Josef KOUKL biskupom litoměřickým,
ThDr. František VAŇÁK biskupom-apoštolským administrátorom arcidiecézy Olomouc,
ThDr. František TONDRA biskupom spišským a
Mons. Ján SOKOL, apošt. administrátor v Trnave-arcibiskupom trnavským /slovenským metropolitom/.

Konsekráciu prvých dvoch biskupov vykonal kard. Tomášek za asistencie ďalších dvoch biskupov 26. a 27. augusta 1989.

O konsekrácii spišského biskupa /9.sept./ a uvedení do úradu arcibiskupa v Trnave /10.sept./ priniesieme nabudúce správy, ak informácie v Kat.novinách nebudú výstižné.

Novému arcibiskupovi a biskupom sa dostalo množstva ústnych i písomných gratulácií; aj redakcia Kat.mesačníka pripája svoje srdečné blahoželenie!

Zverejňujeme pekné blahoželenie známeho českého teológa ThDr. Jozefa Zvěřinu trnavskému arcibiskupovi:

Arcibiskupovi Ján u S o k o l o v i
metropolitu Slovenska

V Praze dne 28.srpna 1989

T R N A V A

Pax et bonum!

Vážený a milý Otče Arcibiskupe!

Dovoľte, abych vyjádřil velkou radost svou a jistě četných katolíků českých i moravských. Opravdu nás velice těší, že Slovensko má konečně svého metropolitu. Jistě si jej vymodlilo a vytrpělo.

Věříme, že Vám bude proto Bůh žehnat. Vroucně se nyní modlíme, abyste se stal velkým dělníkem na Boží vinici, kterou Bůh založil ve slovenské zemi. Kéž Ježíš Kristus, Vinař i vinný kmen, sešle svého Ducha, aby obnovil tvář slovenské vlasti a rozlil síly lásky, která nás spojí v jedné víře a naději.

Se svými přáteli zde i na Slovensku chceme k tomu Dílu přiložit ruku také my - a myslím, že se na nás můžete vždy spolehnout.

V kněžské oddanosti

Josef Zvěřina v.r.

ČESTNÝ DOKTORÁT KARDINÁLOVI TOMÁŠKOVI

Dňa 28.5.1989 udelila John Carroll University v Clevelande v štáte Ohio /USA/ čestný doktorát práv kardinálovi Františkovi Tomáškovi. Kardinál prijal túto poctu in absentia. Čelný predstaviteľ univerzity dp. Michael J. Lavelle k tomu povedal: "Poctou kardinálovi Tomáškovi ctíme súčasne všetkých tých za železnou oponou, ktorí trpeli za presadzovanie ľudských práv a náboženskej slobody."

INTERVIEW BISKUPA J. SOKOLA PRE ČASOPIS "OCHRANCA PRÍRODY" /OP/

Tento rozhovor sleduje - podobne ako rozhovory s ďalšími reprezentantmi spoločenských skupín a organizácií - určitý prieskum ochoty a možností rôznych vrstiev a zložiek súčasnej slovenskej spoločnosti pomáhať pri realizácii stratégie ozdravenia životného prostredia a kvality života u nás.

OP: Povedzte nám, prosím, ako sa dívate na zápas o ozdravenie životného prostredia na Slovensku?

J. Sokol: Predovšetkým - nemyslím, že by ozdravenie nášho života pramenilo zvonka. Podstatnejším než vonkajšie životné prostredie je naše vnútro. Zmenu vzťahu k životnému prostrediu nemožno začať inak než vnútornou zmenou. Pestovanie pozitívneho vzťahu k ochrane prostredia je potrebné začať už na škole - etickou výchovou detí a mládeže. V súčasnosti, žiaľ, na to v školách nezostáva čas. Na základných školách sa hodiny občianskej náuky orientujú vlastne na politickú výchovu. Miesto pre osobitný, individuálny prístup k etickému rozvoju žiaka by mohlo byť snád na triednych hodinách - je ich však málo a riešia organizačno-poriadkové otázky. Etická výchova, ktorá by mala vyvažovať odbornú výuku, na základných školách chýba. Podobná situácia je tiež na vyšších stupnoch škôl.

OP: Aké možnosti poskytujú veriacim farnosti katolíckej cirkvi, pokiaľ ide o zapojenie sa do celospoločenského úsilia o zlepšovanie životného prostredia? Prečo nepočuť napr. o pracovných brigádach veriacich, o krúžkoch ochrancov prírody a pod.? Veď záujem o zlepšenie nášho spoločného prostredia dnes prejavujú nielen členovia SZOPK, ale i poľovníci, zväzarmovci, odborári ...

J. Sokol: Iste by sa okolo farností našlo veľa veriacich, ktorí by sa aktivizovali za zlepšenie životného prostredia. No, ako možno viete, donedávna stačilo, aby sa dvaja-traja veriaci zišli a už boli podozrievaní, rozhánaní... Ale máme nádej. Otvorenie dverí pre aktivitu cirkvi by iste prinieslo celospoločensky prospešné ovocie a najmä by zlepšilo atmosféru spolunažívania dvoch rozdielnych svetonázorových skupín - veriacich a neveriacich.

OP: V okolitých európskych krajinách sa pri farnostiach organizujú i také záujmové aktivity, ktoré nevychádzajú so svojou činnosťou mimo pôdy fary. Myslím najmä na rôzne združenia triezvosti, na skupiny bojujúce s rôznymi formami závislosti /drogy, fajčenie a i./ Pokiaľ vieme, u nás chýbajú. Je i tu príčinou nesúhlas orgánov dohliadajúcich na činnosť cirkví?

J. Sokol: Až donedávna celkom iste. V súčasnosti - ako som povedal - sa najmä na vyšších úrovniach začalo na obmedzovanie aktivít vychádzajúcich z cirkvi pozeráť trochu inak. No na nižších riadiacich úrovniach ešte vždy prichádza k recidívam niekdajších metód. Napr. práve teraz mám na stole sťažnosti veriacich rodičov, ktorých deťom je bránené v účasti na hodinách náboženstva. Stále je u nás dosť polopánbožkov, ktorí nerozumne a neraz priam škodlivo rozhodujú v slovenských mestách a dedinách. Vznikajú tak značné materiálne i morálne škody.

OP: Ku kvalite života patrí i kvalita života postihnutých občanov. Cirkev v minulosti na tomto poli mala, ako sa zdalo, priam nezasputiteľnú úlohu. Dnes veríme, že prestavba prinesie zlepšenie i v oblasti štátnej starostlivosti o postihnutých. Predsa však sú oblasti, na ktoré žiadny štát nestačil a nebude stačiť. Aký je váš názor na perspektívy katolíckej charity? Myslíte, že by sa aj v dnešnej sekularizovanej dobe našlo dosť ľudí ochotných prakticky bezplatne vykonávať tie najťažšie práce pri opatere prestarnutých, ťažko chorých a nevládných - ako tomu kedysi bolo?

J. Sokol: Nepochybujem o tom. Verím, že dobrou sestrou a opatrovatelkou môže byť i civilná sestrička. Tá však má okrem zamestnania starosť o svoju rodinu, musí myslieť na nákupy a pod. Rehoľná sestra vidí v starostlivosti o pacientov nielen svoje zamestnanie, ale pomáhajúc týmto ľuďom preukazuje službu Ježišovi Kristovi. Práca pre nu nie je zamestnaním, ale povolaním. Zatiaľ sa dovolilo, aby boli prijaté sestry, ktoré pomáhajú opatrovať dožívajúce rehoľné sestričky v charitných domoch. Veď za to, že sa celý život nezištne venovali opatere iných, si to iste zaslúžia. Pokiaľ viem, mnohé ústavy sociálnej a zdravotnej starostlivosti volajú po návrate rehoľných sestier. Verím, že ochota pomáhať nezostanú dvere naveky zatvorené. Dlhو sme počúvali refrén: nestarajte sa o rodiny, o nevládných, dajte pokoj mládeži... konečne však sa zdá, že silnejú hlasy tých rozumných politikov, ktorí chápu, že sme všetci na jednej lodi. Jednou z oblastí, v ktorej sa táto zásada začala už prenášať do praxe, je oblasť ochrany životného prostredia. Verím, že to je začiatok procesu, ktorý povedie k zlepšeniu dialógu, spolupráce a aktivity v celej spoločnosti.

OP: Ďakujeme za rozhovor.

"Ochranca prírody", júl 1989

S biskupom J. Sokolom sa zhovárali J. Budaj a M. Bútor

MARIÁNSKA PÚŤ V GABOLTOVE

Púť v Gaboltove sa koná na počesť Karmelskej Panny Márie. Veľká účasť veriacich, srdečná atmosféra, dobrá organizácia - to je povest', ktorá ju predchádza.

Tohtoročná púť v Gaboltove sa konala v dňoch 15. a 16. júla 1989. Pre všetkých, ktorí prišli, splnila, ba prekročila očakávaní. Mala pestrý program. Svätých omší bolo viacej ako po iné roky. Všetky sa slúžili vonku pri kostole na vkusne vyzdobenom pódiu v 2-3 hodinových intervaloch. Okolitý terén sa plynule dvíha na spôsob akéhosi prírodného amfiteátra, takže pútnici majú veľmi dobrú viditeľnosť a kontakt s oltárom. Homílie boli zameralné na rozvíjanie mariánskej úcty a na praktický život z viery. Viacerí kňazi sa dotkli aktuálnych otázok, ako je nenávisťná kampan' tlače voči púťam, kresťanská výchova v rodine, vyučovanie náboženstva, plánované zavedenie sexuálnej výchovy na školách. So živým ohlasom a potleskom sa stretli myšlienky z homílie polnočnej sv. omše, ktorú sledovalo asi 25 tisíc veriacich. Kazateľ poukázal na konkrétny život podľa kresťanskej viery a bez nej: láska, záujem o druhého, ochota pomôcť, a na druhej strane klamstvo, pretváрка, rozkrádanie majetku, nenávisť, neúcta voči hodnotám a životu, vraždy nenarodených ...

Slávnostnú sv. omšu v nedeľu o 10. hod. celebroidal otec Jozef Mydla. Prítomných bolo asi 65 tisíc veriacich. Homíliu predniesol bardejovský dekan Jozef Juhás. Hovoril o nesmiernom význame viery, ktorú si musíme chrániť a rozvíjať. Panna Mária je nám živým vzorom a vernou Pomocnicou.

Počas púte vystúpili viaceré mládežnícke skupiny, ktoré predniesli pestré slovo-hudobné pásma. Zaujala predovšetkým skupina, ktorá predviedla živý dialóg o problémoch viery mladého kresťana a zároveň podala výbornú apológiu viery v Ježiša Krista ako Boha a Vykupiteľa. Všetci mladí účinkujúci vystupovali s primeraným sebavedomím. Je to nová črta, ktorú pozorujeme aj na ostatných púťach.

Do programu boli vhodne začlenené aj rôzne pobožnosti: modlitba sv. ruženca, krížová cesta, spievané liturgické hodinky.

Upútala vkusná výzdoba kaplnky, kostola a ich okolia. Aj priestor pod pútnickým kostolom je architektonicky veľmi dobre zladený. Organizátorská služba bola dobrá a obetavá. Novinkou bolo nepretržité natáčanie programu pomocou troch videokamier. Videokazeta bude slúžiť ako dokumentácia náboženského života vo farnosti i na Slovensku.

Sympatický miestny duchovný správca Ján Dudič sa prejavil ako človek s dobrými organizačnými vlastnosťami a schopnosťou naviazať živý dialóg aj s tisíckami veriacich. Na konci púte vyzval, aby sme sa spojili s pútnikmi v Lurde a Fatime, kde Panna Mária opakovane žiadala modlitbu sv. ruženca, obety za hriechy vlastné i celého sveta. Vyslovil myšlienku, ktorá má byť našim vedúcim motívom až do ďalšej púte: "Robiť radosť Panne Márii" - svojou vierou, vernosťou a nasledovaním Ježiša Krista.

S pútnikmi bol duchovne spojený aj otec biskup Ján Ch. Korec.

Nevelká obec Gaboltov v okrese Bardejov sa stala obľúbeným pútnickým miestom. Všetci, ktorí sa na nej zúčastnili prvý raz, boli milo prekvapení a povzbudení.

Tohto roku sme mali možnosť zúčastniť sa púte v Levoči aj v Gaboltove. Obe mali niekoľko spoločných črt: predovšetkým rekordná účasť - v Levoči asi 300 tisíc, v Gaboltove vyše 100 tisíc veriacich s prevahou mladých. Ich čisté tváre - a určite aj srdcia - sú nádejou Cirkvi na Slovensku i celého národa. Na oboch miestach vynikal duch pokánia a zbožnosti. Tisíce pristupovali ku sviatosti zmierenia a ku sv. prijímaniu. Vidieť na jednom mieste také vytrvalé a dlhé zástupy pred spovednicami je skutočným zážitkom! Obe púte sa konali na Východnom Slovensku, čo poukazuje na tradíciu a osobitné prvky náboženského života tejto oblasti. Na oboch sa však zúčastnili veriaci aj z iných častí Slovenska, v Levoči aj z Moravy, Čiech, Talianska a Rakúska. Okrem nespočítateľného množstva osobných áut videli sme aj niekoľko desiatok autobusov, čo je novinkou za posledné roky. Stánky s občerstvením sa osvedčili, ale nesúhlasíme s podávaním alkoholu na týchto miestach. Štátna bezpečnosť nezasahovala provokačne. Verejná bezpečnosť riadila dopravu a parkovanie; patrí jej za to uznanie.

Sme vďační, že sme sa mohli zúčastniť na oboch týchto pútiach. Sme úprimne presvedčení, že obe posunuli náš náboženský život o ďalší krok dopredu. Závisí len od nás, nakoľko dokážeme podnety z nich uplatniť aj v každodennom živote.

Preto sa informujme navzájom, povzbudzujme sa a pomáhajme si, aby aj iné farnosti mohli usporiadať také púte, aby sme sa aj inde mohli tak povzbudiť a tak dobre cítiť ako v Gaboltove!

AJ V PRIEVIDZI MARIÁNSKA PŮŤ

Najstarší prievidzský kostolík "Nanebovzatia Panny Márie" na cintoríne sa stal v dňoch 12.-13. augusta 1989 cieľom pútnikov nielen z Prievidze, ale aj z blízkeho okolia.

Za účasti asi tisíc veriacich sa oslava sviatku "nanebovzatia Panny Márie" začala slávnostnou svätou omšou v sobotu o 18. hodine. Spevy mladých dopĺňali klasické omšové piesne. Potom prítomní pod vedením vdp. Brunclíka a speváckeho zboru z neďalekých Brezian zaspievali večery zo sviatku Panny Márie. Nasledovala pobožnosť krížovej cesty, ktorú podľa predlohy Michela Quoista pôsobivo predniesli traja recitátori. O ďalší program sa postarali spevácke zbory z Prievidze, Sebedražia, Bojníc a Brezian. Pripravili si hodnotné, tematicky ucelené mariánske

pásma, v ktorých sa striedalo hovorené slovo, modlitba a spev. Jedno z nich malo názov "Mária-ideál matiek". Celý národ a aj celý svet sa môže obnoviť len cez vnútornú obnovu matiek. Len ak matky budú mať za vzor Pannu Máriu, budú môcť byť vzorom pre svoje deti. Deti nie sú dobré vtedy, keď nie sú dobré ich matky. Témou iného pásma bola "Mária - Matka Cirkvi, Matka každého z nás". Panna Mária vo Fatime prisľúbila víťazstvo svojho Nepošvrneného Srdca. Nečakajme, že toto víťazstvo príde vtedy, keď na Kremli bude namiesto červenej hviezdy postavený kríž. Jej víťazstvo príde, keď Ona zvíťazí vierou v našich srdciach, keď im bude vládnuť, keď bude ich Kráľovnou.

Okolo jednej hodiny po polnoci bola sv.omša, po ktorej bola vystavená Sviatosť oltárna. Počas celej noci spovedali viacerí kňazi. Organizátori púte nezabudli ani na malé občerstvenie pre spevákov.

Ráno program púte pokračoval sv.omšou o 8.hodine a modlitbou sv.ruženca. Slávnostnú sv.omšu o 10.30 hod., ktorá sa konala na voľnom priestranstve za hradbami cintorína, koncelebrovali vdp.vikár Schubert a vdp.Mráz. Asi 5000 veriacich, ktorí sa na nej zúčastnili, rušili len lietadlá miestneho Zväzarmu, ktoré akoby naschvál lietali tesne nad ich hlavami. Púť zakončil vdp.Róbert Krajčík zo Sebedražia o 16.hod. loretánskymi litániami, poklonou Najsv.sviatosti a zasväcujúcou modlitbou.

Aj keď sa tento rok nočného programu zúčastnilo snáď menej ľudí ako vlani, predsa svojou atmosférou, umelecky a duchovne kvalitným programom mohla púť povzbudiť každého, kto sa jej zúčastnil. Vďaka všetkým, ktorí aktívne prispeli do programu! Nech im Panna Mária vyprosí dary Ducha Svätého pri príprave programu na budúci rok!

PRVÝ LIST Z VÄZENIA JUDr.JÁNA ČARNOGURSKÉHO MANŽELKE A DEŤOM /úryvky/

...Dostávajú sa mi do rúk noviny a prečítal som si oznámenie ministerstva vnútra o našej veci. Naša zostava je priam ideálna národná koalícia. Som úplne pokojný a dalo by sa povedať, že v dobrej nálade. Hodne sa zaoberám s tým, že udalosti na Slovensku boli často rozplizlé čo do formy a obsahu. Často až dodatočne sa udalostiam domýšľala forma a vymýšľal zmysel. Neurčitost' formy a zmyslu udalostí znižovala ich spoločenskú účinnosť a viedla k šedivosti našich dejín. Toto sa musí zmeniť. Keďže treba začínať od seba, som odhodlaný dať dianie okolo seba jasné právne a ideové kontúry.

Jedna z ideových kontúr sa napĺňa, keď som včera /25.8./ dostal od Teba sv.Písmo-Nový zákon. Doteraz som sa nikdy nedostal k systematickému štúdiu Písma a tak trochu som si to nechával do väzenia. Teraz si to chcem vynahradiť. Ešte by som potreboval aj Starý zákon. Dúfam, že sa Ti čoskoro podarí mi ho poslať. Forma Starého zákona je vznešenejšia než Nového a zmysel oboch dokáže presvetliť všetko, dokonca aj moje súčasné prostredie. Prostredie beriem len ako ďalší aspekt politiky, ktorá ma tak všestranne zaujíma. Čiže je to celkom zaujímavé...

Prečítal som celý National Geographic o Francúzskej revolúcii. V univerzitke mali zjara výstavu francúzskych kníh o revolúcii, medzi nimi knihu popisujúcu procesy pred revolučným tribunálom v Paríži, od procesu s Máriou Antoinetou až po chemika Lavoisiera. Stihol som ju len prelistovať, inak by som si z nej možno vybral nejakú vhodnú záverečnú reč. Problém je v tom, že všetky tie procesy skončili trestom smrti. Ale teraz žartujem /šibenične/, niečo si už vymyslím. V Skutkoch apoštolských som sa dočítal, aký fair proces viedli Rimania proti sv. Pavlovi. Dva roky bol v takom väzení v Ríme, že býval na súkromí, mohol prijímať návštevy a písať apoštolské listy. Keď sa potom Židom nepodarilo preukázať jeho vinu podľa rímskeho zákona, prepustili ho.

Mám teraz dost času myslieť nad tým, čo bolo a čo som robil. Snažím sa odosobniť a chladne analyzovať, či to bolo potrebné a či to má zmysel. Aj keď tunajší zorný uhol býva spravidla posunutý smerom k černejšiemu, stále mi vychádza, že to bolo potrebné a že to má zmysel. Niektoré ciele sa jednoducho nedajú dosiahnuť celkom bezkonfliktne, a konflikty, ktoré už doteraz absolvovali iní okolo nás, boli ďaleko ostrejšie než sú naše súčasné. Ale aj keby som vytyčené ciele nemal nikdy dosiahnuť, aj tak si myslím, že to bolo potrebné. Isté činy treba robiť jednoducho z principiálnych dôvodov...

Doručené 7.9.1989.

Poznámka redakcie:

Predpokladáme, že všetci čitatelia vedia o čo ide. Pre istotu však uvádzame hlavné fakty: 17. aug. 1989 bolo vznesené obvinenie za trestný čin poburovania podľa § 100 tr.zák. proti univerzitnému profesorovi PhDr. Miroslavovi Kusému, JUDr. Jánovi Čarnogurskému, spisovateľke Hane Ponickéj, doc. MUDr. Vladimírovi Maňákovi a Antonovi Seleckému. Prof. Kusý a Dr. Čarnogurský sú zároveň stíhaní pre trestný čin podvracania republiky podľa § 98 odsek /2/ tr.zákona a bola na nich uvalená väzba.

Keda hrozí im trest odňatia slobody na 3 až 10 rokov. Tento postup štátnej moci vyvolal v ČSSR aj zahraničí rad protestov a žiadostí o zastavenie trestného stíhania a prepustenie oboch menovaných na slobodu. Na Slovensku je najznámejší list prezidentovi republiky, podpísaný biskupom J. Ch. Korcom, Alexandrom Dubčekom a ďalšími 31 osobnosťami. Tento list vysielal "Hlas Ameriky" a je publikovaný v samizdate "Hlas Slovenska" č. 4/1989. K tomuto listu sa svojím podpisom pripojilo množstvo ďalších občanov rozličného politického a náboženského presvedčenia.

"ČLEN ZKD PACEM IN TERRIS CIRKEVNE POVÝŠENÝ"

Pod týmto titulkom sa v slovenských Katolíckych novinách z 10. sept. 1989 objavil krátky, ale výrazne vytlačený a orámovaný článok na 1. strane. Redakcia v nom oznamuje, že "J. E. kardinál Dr. František Tomášek osobitným listom zo dňa 7. júla menoval Jána Máru... člena Predsedníctva Združenia Pacem in terris ČSSR prepoštom vyšehradskej kapituly". Článok končí slovami: "Považujeme toto povýšenie za uznanie pastoračnej a angažovanej práce tohto duchovného".

Čo stojí za touto správou?

1/ Na Vyšehrade v Prahe existuje starobylá kapitula založená r. 1070 Vratislavom II. Jej kanonici sú v súčasnosti prevažne členovia Pacem in terris a títo t. r. zvolili za svojho prepošta 77-ročného knaza Jána Máru. Túto voľbu iba potvrdil diecézny biskup, kard. Tomášek 7. júla 1989. České katolícke noviny o tom priniesli nenápadnú správičku v č. 34 z 20. 8. 1989.

2/ Kto je Jan Mára? Narodil sa r. 1912. Vstúpil do rehole Križovníkov, ale po februári 1948 sa stal hlavným činiteľom "vlasteneckých" knazov a spolupracovníkom Plojhora. V "Mierovom hnutí katolíckeho duchovenstva" bol od jeho vzniku 1950 popredným činiteľom, tajomníkom. Ako riaditeľ Českej katolíckej Charity previedol jej poštátnenie, takže už nie je cirkevnou organizáciou, podliehajúcou biskupom. Počas Pražského jara 1968 musel Mára rezignovať, ale 11. 7. 1969 bol znovu dosadený do funkcie riaditeľa ČKCh.

Počas internovania kardinála Berana sa Mára stal arcidekanom kostola sv. Ľudmily v Prahe na Vinohradoch a vyšehradským kanonikom. Od r. 1964 je popredným predstaviteľom Berlínskej konferencie a je členom Svetovej rady mieru. V r. 1968 bolo MHKD zrušené, no r. 1971 bola vytvorená náhradná knazská organizácia Združenie katolíckeho duchovenstva Pacem in terris, do ktorej sa kanonik Mára znovu zapojil a je členom Predsedníctva federálneho výboru PIT.

Po zákaze PIT Posvätnou kongregáciou pre klérus 8.marca 1982 dal české Katolícké noviny /ktorých vydavateľom je ČKCh/ ďalej do služieb tejto zakázanej organizácie a neuposlúchol kard.Tomáška, keď týmto novinám zakázal užívať meno "katolícke".

9.mája 1985 dostal kan.Mára štátne vyznamenanie za zásluhy o výstavbu.

3/ Iste vyvstáva otázka, prečo kard.Tomášek, ktorý po rímskom zákaze jednoznačne vystúpil proti PIT, potvrdil voľbu kanonikov a vymenoval jedného z najaktívnejších členov tejto zakázanej organizácie za prepošta vyšehradskej kapituly.

Treba najprv vedieť, že po II.vatikánskom koncile hodnosť kanonika, prepošta a iné cirkevné hodnosti a tituly sú viac formalitou, historickou reminiscenciou, než skutočnou funkciou. Dnes už prakticky nikto nevie, čo tieto tituly znamenajú - práve preto, že sa v Cirkvi prestávajú prakticky používať.

Stanoviško kard.Tomáška ku združeniu Pacem in terris je nezmenebné, dal to viackrát najavo. To, že potvrdil túto voľbu, znamená len toľko, že tomu neprikladal žiadnu váhu a pravdepodobne mu nestálo za to, zápasit' o to s vyšehradskými kanonikmi.

4/ Je ale druhou vecou, že redakcia slovenských Katolíckych novín, konkrétne kanonik Záreczky, ktorý redakčnú radu sám predstavuje a vedie, túto správu vychytila a dala jej obsah, ktorý nemá. Zo strany kan.Záreczkeho ide v tomto prípade o ďalšiu manipuláciu prejavov najvyšších cirkevných činiteľov, s cieľom propagovať PIT. Podobne v marci 1988 vystúpil Záreczky v čs.televízii a citoval biskupa Sokola, ktorý sa mal vysloviť proti bratislavskej manifestácii. Postup kan.Záreczkeho charakterizuje terajšiu situáciu v zakázanej organizácii PIT. Je známe, že českí kňazi od nej pomaly odstupujú, zato bratislavskí prominenti PIT Záreczky, Jozef Krajčí a Ladislav Ostrák chcú toto hnutie udržať za každú cenu. Svedčí o tom aj plán činnosti PIT na druhý polrok 1989, kde väčšina podujatí v celoštátnom merítke sa má konať práve v Bratislave.

5/ Vyvstáva nakoniec posledná otázka: dokedy bude tento duchovný marasmus na Slovensku ešte trvať? Dokedy chce kan.Záreczky cez Katolícké noviny propagáciou zakázanej organizácie Pacem in terris pohoršovať náš katolícky ľud? 7 rokov je toto Združenie zakázané a niektorí kňazi ho naďalej navštevujú a nemajú z toho problém vo svedomí! Dokedy chcú títo ľudia udávať charakter slovenskej Cirkvi? Predsa najvyššou autoritou v Cirkvi nie je kan.Záreczky a jemu podobní, ale Svätý Otec! A všetci slovenskí katolíci vedia, že Sv.Otec zakázal PIT! Slovenská Cirkev - to sú naše starenky, naše rodiny, naša mládež, ktorí keď počujú v kázni na púti slovo "Svätý Otec", tak začnú spontánne tliekať.

Na Slovensku si ctíme každého kňaza, pretože je "pomazaný Boží" a o kňazovi sa medzi veriacimi zlé nehovorí. Ale v otázke Združenia Pacem in terris nemôžeme my katolícki veriaci urobiť žiadny kompromis. V tejto veci stojíme jasne na strane Svätého Otca!

o-f

VATIKÁN

Na pozvanie generálneho predstaveného Spoločnosti Ježišovej O. Petra Hansa Kolvenbacha bol v máji tohto roku v Ríme provinciálny predstavený slovenských jezuitov O. Andrej Osvald. Počas jeho návštevy ho prijal dňa 31. mája 1989 na súkromnej audiencii Svätý Otec Ján Pavol II. Svätý Otec sa zaujímal o život rehoľníkov na Slovensku a zdôraznil jeho potrebu pre plný rozvoj Cirkvi. Týmto prijatím chcel vyjadriť svoje povzbudenie všetkým rehoľníkom v Československu a nádej, že i mužské rehole budú môcť žiť plným rehoľným životom.

LIST KARLOVI JONÁŠOVI, SPRÁVCOVI DIECÉZY HRADEC KRÁLOVÉ, VEDÚCEMU ČINITEĽOVI ORGANIZÁCIE PACEM IN TERRIS

Pán kapitulárny vikár!

Na deň 21. augusta a nasledujúce dni sú do Hradca Králove pozvaní mnohí členovia Združenia katolíckych duchovných Pacem in terris. Majú sa zúčastniť seminára teologicko-mierového a tlačového. Znovu teda má byť demonštrovaná cirkevná nekázeň a mnohé nemenej závažné zlyhania kňazov katolíckej cirkvi v českých zemiach. Má sa to stať v meste, z ktorého riadite duchovné dianie Vám zverenej oblasti.

Členstvo v Združení sa postupom času stáva neomluvitelným. Na základe Vašej pretrvávajúcej aktivity v zmienenom spoločenstve obraciam sa so svojím listom priamo na Vás. Kde nachádzate podporu k činnosti Združenia? Výhradne u straníckych a štátnych orgánov. Komunistická strana Československa sa však nevzdala svojej likvidačnej politiky voči náboženstvu. Tento rys jej charakteru trvá vo sfére ideologickej i praktickej. Keď necháme ideológiu stranou, svedčí o tom represia skrytá i otvorené zjavná: vyhrožovanie a policajné šikanovanie náboženských aktivistov, útoky oficiálnych zdelovacích médií proti predstaviteľom cirkvi, Svätého otca nevynímajúc, neustála provokatívna prítomnosť Štátnej bezpečnosti na pútiach a cirkevných slávnostiach, brutálne potlačenie pokojnej manifestácie veriacich v Bratislave a pod. Tak jedná ten, komu ide o úprimnú snahu spravodlivého vzťahu štátu k veriacim? A teraz si uvedomte, že z týchto miest tak nezmieriteľne a brutálne sa prejavujúcich má Združenie Pacem in terris plnú podporu. Aké nádeje straníckych orgánov sú do tejto rozkolnej organizácie vkladané? To nevidí len ten, kto vidieť nechce.

Mnohým ordinárom i kňazom to došlo. Vystúpili. Tým, ktorí zotrvali, podporovaní chválami Lúčana, Hrúzu, Jelínka, nakoniec Janků a mnohými ďalšími, väčšími i menšími, prišla na pomoc Kongregácia pre klérus svojím Prehlásením o určitých združeniach a hautiach zakázaných kléru. A tým, pre ktorých je nezbytné podanie po lopate, dopyt pána kardinála Tomáška prefektovi kongregácie kardinálovi Oddimu. Opakovane a jasne tak znelo: Pacem in terris v Československu je cirkevne zakázané združenie kňazov. To bolo z Ríma prehlásené už v roku 1982!

Roky hanebne pretrvávajúce Združenie saaktivizovalo k hanbe aktuálnej. 21. augusta, deň zjazdu účastníkov seminára, je deň bolestne pripomínajúci nešťastie, ktoré naše národy postihlo pred 21 rokmi. Už tradične to bude deň obrovskej aktivity orgánov štátnej moci, vedenejsnahou o zabránenie či utlmenie akéhokolvek nezávislého spoločenského prejavu. Vašemu združeníu je však bez problémov rezervovaný reprezentatívny hotel v Hradci. Presvedčenie o Vašej závislosti je zrejme absolútne. Sú si Vami istí. Jednajte si, podávate overenú záruku, že do pléna nezaznie nič, čo by vyjadrovalo smútok alebo protest smerujúci k tragédii pred 21r. Nech sa zídu, nech jednajú, pravdivé slové o dni, ktorý znamenal začiatok nového utrpenia tejto krajiny, nezaznie.

Cítite to poníženie? Pan kapitulárny vikár, je ešte čas sadnúť a na adresy pozvaných napísať: Nekoná sa. A to, čo nastane, zveriť Bohu, Otcu nášho Pána Ježiša Krista. Od dňa odoslania do 21. augusta som s Vami pevne spojený pôstom a modlitbou.

V kňazskom bratstve

Karol Satoris,
farár vo Vrbíci, okr. Břeclav

Na vedomie:

František kardinál Tomášek
Katolícke noviny a iné zdelovacie prostriedky

PÁPEŽ V SANTIAGO DE COMPOSTELA

"Ja som Cesta, Pravda a Život." Tieto Ježišove slová boli hlavným námetom 4. svetového dňa katolíckej mládeže v dňoch 19.- 21. augusta 1989 v španielskom pútnom mieste Santiago de Compostela. Spolu so Svätým Otcom sem príchodovalo viac ako 300 tisíc mladých. V druhej časti svojej cesty navštívil pápež Astúriu, kde slúžil sv. omšu v Oviede a v homílii hovoril o význame a zmysle ľudskej práce. Púť ukončil v horskom mariánskom pútnom mieste, známom už v 8. storočí. Tu slúžil sv. omšu spolu so všetkými španielskymi biskupmi tohto kraja a v homílii povedal: "Predkladám Vašej Madone projekt Európy bez hraníc, Európy, ktorá má kresťanské korene, z ktorých vyrástla a ktoré nemôže nikdy zaprieť. K týmto koreňom patrí aj viera. V tomto zmysle je Panna Mária prameňom a Kristus živou vodou."

Hlavné stretnutie mládeže sa konalo v Santiagu 19. a 20. augusta. Pápež najprv uctil v katedrále podľa vzoru všetkých pútnikov sv. Jakuba. Večer sa zhromaždili pútnici na Hore radosti na niekoľkohodinovú bohoslužbu slova so scénickým znázornením jednotlivých častí témy a s príhovorom Sv. Otca.

Program bol rozdelený do štyroch častí: 1. Ježiš Kristus ako Cesta, 2. Ježiš Kristus ako Pravda, 3. Ježiš Kristus ako Život, 4. Naša odpoveď na Kristovo volanie. V príhovore Ján Pavol II. zdôraznil, že téma prvej časti - "Kristus ako Cesta" - znamená hlavne hľadanie. Všetci ľudia niečo hľadajú, ale každý niečo iného: peniaze, úspech, blahobyt a riadia sa pritom všetci len svojím prianím. Ale nič z toho nerobí ľudské srdce šťastným. "Čo hľadáte vy?" opýtal sa Sv. Otec. "Boha? Nie je ťažké ho nájsť, pretože i on nás hľadá a vychádza nám v ústrety ... Táto púť ku svätyni sv. Jakuba má byť odpoveďou na vaše hľadanie ... Pri stretnutí sa s Kristom zakusujeme tiež Božiu lásku. I vám Kristus hovorí ako apoštolom: "Poď a nasleduj ma!" - V druhej časti - "Kristus ako Pravda" - pápež ukázal ďalšie cieľ tejto púte. Nestačí pravdu len hľadať, je treba hlásať ju druhým. Ľudia vidia pravdu v rôznych klamných veciach a niekedy v honbe za nimi dospejú k sebazničeniu. Potom pápež načrtnol ďalšie páľčivé otázky. Našej planéte hrozia nenapraviteľné škody zo znečisťovania životného prostredia. Existuje však aj iné - duchovné - znečisťovanie rôznymi škodlivými teóriami a návykmi, ktoré vedú človeka k hriechu a tým takisto k sebazničeniu. Hriech vzniká zo lži a lož znamená poprenie pravdy, to zn. poprenie Boha ako pravého Svetla. Výrazom pravdy je Božie Slovo a lož je teda odmietnutím. Pravda je však najhlbšou a najzákladnejšou požiadavkou ľudského ducha. Mladí ľudia majú hľadať, ba dokonca musia hľadať pravdu o Bohu, o človekovi, o živote a o svete okolo nás. Hľadáme predovšetkým pravdu o Kristovi a o jeho Cirkvi. Kiež nám ju Kristus pomáha nájsť a kiež je pre nás jedinou Pravdou! - V tretej časti - "Kristus ako Život" - Sv. Otec povedal, že každý miluje život. Ale v čom spočíva život a jeho pravý zmysel? Skutočný život má byť oduševňovaný a spojovaný láskou. Taký život, ktorého hlavným prejavom je láska, sa uskutočňuje práve v Ježišovi Kristovi. Potom hovoril pápež o duchovných povolaniach, ktoré svet dnes tak veľmi potrebuje. Hovoril tiež o povolaniach do manželstva a o hĺbke manželskej lásky. I v tejto láske by mali byť mladí svedkami celému svetu. - V časti štvrtej - "Naša odpoveď na Kristovo volanie" Ján Pavol II. zdôraznil, že základnou a pre všetkých platnou výzvou je nasledovať Krista v láske a s láskou. Mnohým mladým ľuďom však nie je jasné, čo od nich Kristus chce. Aj tu je odpoveďou láska. Súčasný svet a súčasná doba potrebujú novú evanjelizáciu. Koľko zodpovednej práce je na tomto poli pre sú-

časní mládež! Pritom však nesmieme zabúdať, že Kristovo volanie môže viesť i ku krížu. Tu je vzorom skutočného kresťanského povolania Panna Mária. Preto sa vydajme na novú cestu spolu s ňou a pod jej ochranou! Staneme sa tak nielen priekopníkmi novej evanjelizácie, ale aj budovateľmi novej civilizácie lásky.

Z Hory radosti odišiel Sv. Otec až po jedenástej večer, ale slávnosť pokračovala za spevov a modlitieb dlho do noci. Mladí vyjadrovali so strhujúcim nadšením svoje rozhodnutie nasledovať Krista ako Spasiteľa a odvahu ísť proti prúdu.

Počas nedeľnej svätej omše 20.8. Ján Pavol II. poukázal mladým na základné kritériá života človeka, ktorý nespočíva v úspechu a moci, ale v službe bratom a sestrám. Slúžiť bratom a sestrám znamená predovšetkým slúžiť Bohu. Slúžiť znamená byť človekom pre druhých. Ako hovorí apoštol Pavol, "máme rozličné dary podľa milosti". "Áno, je potrebné dobre vedieť, aké dary ti dal Ježiš Kristus," pokračoval pápež, "aby si tak mohol obohatiť spoločenstvo a misijnú životnosť cirkvi... Správnu formu ľudskému životu dal Ježiš Kristus. On dobre vie, čo je človek, a dáva mu najavo vznešenosť jeho povolania. Nechajte sa preniknúť Kristom, len on je Cesta, Pravda a Život!"

V príhovore pred Anjel Pána poďakoval Ján Pavol II. mladým za to, že prišli v takom množstve a to i napriek mnohým obeťam, a potom ich vyzval, aby sa obrátili k Panne Márii ako k žiariacemu majáku, ktorý ich povedie morom života. V závere potom naliehavo volal: "Je stále potrebnejšie, aby žili i v tých najodľahlejších miestach sveta svedkovia, a to hlavne mladí svedkovia evanjelia, ktorí budú bez strachu vedieť čeliť aj nepriaznivým pomerom a okolnostiam, ktorí dokážu dôsledne podľa požiadaviek viery s neoblomným úsilím o osobnú svätosť žiť, a ktorí budú prakticky uplatňovať bratskú lásku. Kiež vás tento deň vedie a povzbudzuje k rozhodnej spolupráci na spásanosnom Božom pláne aj v dnešnom svete, ktorý je z náboženského hľadiska zprofanizovaný a spoločensky roztrieštený, a to tak, aby radostná zvesť sa dostala ku všetkým ľuďom. Hlásajte s rozhodnosťou a všade jedinú Kristovu pravdu!"

V závere vyzýval pápež Pannu Máriu a sv. Jakuba, aby ich urobil vernými a na všetko odhodlanými svedkami odpustenia, pokoja a milosrdenstva.

Správu o medzinárodnom stretnutí mládeže zakončíme slovami Jána Pavla II., ktoré povedal pútnikom vo sv. Jakubovi dňa 19. augusta: "Kristus je i bude Cesta i Pravda i Život. V týchto slovách nachádzame plné zjavenie sa Krista človekovi, každému človekovi, ktorý ak nechce zablúdiť, musí Ho prijať ako Cestu, ak sa nechce stať otrokom ideológie, kultúry smrti a zničenia, musí sa otvoriť šíreniu večného života, ktorý pramení v Kristovi. Dnes, tek ako včera, potrebuje osobne, - tak ako apoštol Jakub - objaviť, že Kristus je Pán. Len tak sa premeníme na služobníkov a apoštolov, svedkov a hlásateľov evanjelia, na budovateľov spravodlivejšej spoločnosti. Toto je odkaz svätého apoštola Jakuba nielen Španielsku a Európe, ale aj všetkým národom sveta."

Táto pápežova cesta a stretnutie sa s mládežou mali viac než iné jeho cesty výrazný charakter púte.

/prevzaté z IOC č.9/1989/

MAĎARSKÝ MINISTER IMRE POZSGAY O SVOJOM STRETNUTÍ S JÁNOM PAVLOM II. /20. marca 1989/

Imre Pozsgay, maďarský štátny minister a číslo dva Maďarskej komunistickéj strany, je hlavným predstaviteľom oficiálneho smeru, ktorý sa usiluje o politickú reformu v Maďarsku. Počas svojej návštevy v Ríme sa 20. marca stretol vo Vatikáne s pápežom Jánom Pavlom II. Taliansky novinár Renzo Giacomelli mu položil niekoľko zaujímavých otázok v rozhovore, ktorý potom publikoval časopis FAMIGLIA CRISTIANA vo svojom čísle z 12. apríla 1989.

Keď sa novinár opýtal ministra Pozsgaya, o čom sa rozprávali s Jánom Pavlom II. počas ich polhodinového rozhovoru, Pozsgay odpovedal:

"Informoval som pápeža o súčasnom vývoji udalostí v Maďarsku. Osobitne som zdôraznil náš úmysel zaručiť slobodu svedomia aj vynesením osobitného zákona. To znamená, že Katolícka cirkev, ktorá je čo do počtu hlavným náboženským vyznaním v Maďarsku, bude môcť zohrať dôležitú úlohu v prestavbe našej spoločnosti. Informoval som tiež Svätého Otca, že maďarská vláda sa uzniesla revidovať súdne politické procesy, ktoré sa odohrali medzi rokmi 1954 a 1962. Tieto procesy sa týkajú aj náboženských predstaviteľov."

"Aj procesu proti kardinálovi Mindszentyemu?" - opýtal sa pohotovo novinár.

"Áno, aj o tom som hovoril s pápežom. Prirodzene, netreba robiť závery prv, než sa skončí revízia procesov."

Na otázku, či predmetom rozhovoru bola aj návšteva Jána Pavla II. v Maďarsku na jeseň roku 1991, minister Pozsgay vyhlásil:

"Áno, hovorili sme aj o tom. Ja som vyzdvihol, že hlavnú úlohu tu bude mať Cirkev v Maďarsku, ale zároveň som pápeža uistil, že celý maďarský národ očakáva jeho návštevu s veľkou nádejou. Chcel by som podotknúť, že sme hovorili aj o spoločných osudoch poľského a maďarského národa."

Na otázku novinára, či vládne kruhy v Maďarsku sú ochotné rokovať s opozíciou, minister Pozsgay odpovedal týmto vysvetlením:

"Už dlhý čas hovoríme, že sme ochotní rokovať s opozíciou. Ba už sa aj uskutočnilo viacero stretnutí s nezávislými a opozičnými organizáciami. Tieto predbežné stretnutia ukázali, že jestvujú rozsiahle možnosti vzájomného zmierenia ako aj stretnutí na najvyššej úrovni."

Novinár sa potom Pozsgaya opýtal: "Myslíte, že po toľkých rokoch nadvlády jednej strany bude možné nastoliť v Maďarsku pluralizmus?"

"Myslím, že maďarská spoločnosť je dostatočne zrelá na túto perspektívu. Rozličné hnutia sa už nazývajú stranami. Z toho vyplýva, že ide o skutočnú požiadavku spoločnosti, a nie o blahosklonné dovolenie zhora."

"Nepredvídate opozíciu niektorých frakcií Komunistickej strany?" - opýtal sa Giacomelli. Minister Pozsgay otvorene priznal:

"V našej Strane je sektárske a integralistické krídlo, ktoré nevie stráviť našu iniciatívu. Sú to ľudia, čo rástli s paternalistickými názormi, založenými na viere vo všomohúcu a vševediacu Komunistickú stranu. Budú sa však musieť týchto názorov zriecť, lebo dejiny ich veľmi jasne vyvrátili. Väčšina členov strany však súhlasí s reformami a je presvedčená, že podporu zo strany spoločnosti si treba získať rovnoprávnou a lojálnou konkurenciou."

Novinár sa potom vrátil k otázke Cirkvi a opýtal sa, či už nenašla chvíľa, aby Úrad pre cirkoné veci bol zrušený. Pozsgay mu vysvetlil, že v dejinách Maďarska vždy jestvoval podobný úrad, no hneď dodal:

"Nechcel by som však hovoriť o vzťahoch medzi štátom a Cirkvou, vychádzajúc z tohto predpokladu. Dôležité je to, že štát má v úmysle odstrániť všetky svoje dozorcovské postoje. Podľa nového zákona o združeniach občanov a o slobode svedomia všetky cirkvi budú mať plnú autonómiu a slobodu. To znamená, že sa odvrátení každý druh nadvlády zo strany štátu. Bude to vzťah medzi rovnoprávnymi partnermi."

Na otázku, či budú znovu uznané rehole, zlikvidované v roku 1950, minister Pozsgay vyhlásil:

"Istotne! Ich jestvovanie a činnosť budú zaručené zákonom. Už teraz boli uznané niektoré cirkevné organizácie."

Minister tiež vysvetlil, že nový zákon o združeníach občanov dovoľuje aj katolíckym laikom založiť spolky a hnutia s činnosťou v kultúrnej a sociálnej oblasti. Aj na otázku, či Cirkev bude mať väčší priestor v masovokomunikačných prostriedkoch a či bude môcť publikovať bez cenzúry, minister Pozsgay odpovedal kladne a dodal:

"Pripravuje sa zákon o tlači založený na zásade slobody. Nielen Cirkev, ale aj iné skupiny občanov, ba aj jednotlivci budú môcť vydávať noviny a zriadiť si rozhlas alebo televíziu."

Potiaľto optimistické vyhlásenia ministra Imre Pozsgaya. Novinár Giacomelli v priloženom článku komentuje silné reformné snahy v Maďarsku a podčiarkuje:

"Zdá sa, že v tejto veľmi živej panoráme chýba jeden hlas, hlas Cirkvi". Potom vysvetľuje: "Nesmelé angažovanie sa katolíkov, ktorí tvoria 60% obyvateľstva, má viacero príčin: najprv prenasledovanie a potom prísna kontrola zo strany štátu; nevelký počet kňazov a k tomu starých a unavených; laici prinútení zostať medzi múrmi kostola; biskupi donútení konať vyčerpávajúce rokovania s vládou; katolícka tlač obmedzená na minimum; ťažkosti vnútri Cirkvi zapríčinené na jednej strane hnutím takzvaných kňazov za mier, ktoré kolaboruje s režimom, a na druhej strane takzvanými základnými skupinami na čele so známym kňazom Bulanyim."

"Napriek tomu - konštatuje Giacomelli - aj v Cirkvi v Maďarsku sa niečo hýbe. Rastie počet katolíckych laikov, ktorí si chcú prehlbovať vieru a mnohí mladí sa snažia priblížiť sa k Cirkvi. Koncom apríla toho roku sa v maďarskom meste Pécs konalo Medzinárodné stretnutie mladých Európanov, organizované ekumenickou komunitou z Taizé. Ako sa predvídalo, na tomto náboženskom stretnutí sa zúčastnilo aj okolo 10 tisíc mladých z Maďarska."

/Slovenské hlasy z Ríma, č. 8/9 1989/

CIRKEV V POĽSKU DÝCHA VOĽNEJŠIE

Po dlhých vyjednávaniach, ktoré sa viedli od roku 1979 medzi cirkevnými a štátnymi autoritami v Poľsku, bola 4. apríla tohto roku podpísaná dohoda medzi Cirkvou a štátom. O tejto dohode sa veľa nepísalo v novinách, hoci ona znamená veľa pre Cirkev v Poľsku. V 77 článkoch dohody, ktoré boli schválené poľským parlamentom, sú obsiahnuté všetky tzv. operatívne otázky týkajúce sa vzťahu medzi Cirkvou a štátom a činnosti Cirkvi v poľskej spoločnosti. Štát priznáva Cirkvi právny stav, čo znamená, že Poľská biskupská konferencia, diecézy a farnosti sa stávajú právnymi verejnými osobami v poľskej krajine. Ďalej aj cirkevné združenia, kanonicky ustanovené a cirkevne schválené, budú uznané aj štátom. Cirkev bude môcť vydávať svoju tlač a literatúru, budú uznané cirkevné školy a teologické učilištia a duchovným bude priznaná penzia, čomu doteraz nebolo.

O tejto dohode sa s poľským prímasom kardinálom Jozefom Glempom zhovárал taliansky novinár T. Ricci. Prinášame niektoré otázky a odpovede, ako ich uverejnil taliansky časopis "30 giorni" vo svojom júnovom čísle.

Otázka: Nedávne napoly slobodné voľby, dohoda medzi Cirkvou a štátom: tlač a žurnalisti hovoria s veľkým nadšením o "novom Poľsku". Existuje, Eminencia, ozaj nové Poľsko, a ak áno, v akom zmysle?

Glemp: Poľsko je stále to isté. Menia sa časy, vlády, politické

systemy, ale ľud sa nemení tak rýchlo. Zmeny, ktoré pozorujeme v Poľsku, sa začali už v roku 1956: postupne sa prešlo od primitívneho komunizmu ku komunizmu demokratickejšiemu dnešných čias. V posledných rokoch sa zmeny diali rýchlejším tempom, udialo sa ich počtom viac, a to môže ľahko vzbudiť dojem, že ide o zmeny kvalitatívne. Ja si však myslím, že kvalita socialistického systému zostáva tá istá; je iba trochu obmenená. Inými slovami, posledné dávky demokracie nezmenia systém; jeho princípy, hoci zoslabené, zostávajú.

Otázka: Vaša krajina prekonala počas storočí ťažké skúšky a to vďaka hlboko zakorenej kresťanskej viere. Váš predchodca, kardinál Štefan Wyszyński, bol pre Poľakov, pre Cirkev a pre celý svet symbolom tejto viery. Vy ste si istý, že viera je týmto zjednocujúcim a rozhodným faktorom v živote ľudu aj teraz, vo vigílii veľkej a ťažkej skúšky, akou je proces demokratizácie a úsilie napodobňovať Západ? Všetci konštatujeme, že Cirkev na Západe vychádza z tejto skúšky celá dokaličená?

Glemp: Rozlišujeme tri roviny vo viere poľského národa. Ponajprv je tu viera ako nadprirodzený život, sviatosti, viera ako faktor večnej spásy. Čo sa týka tohto bodu, ľud vie, že viera je absolútne potrebná, nenahraditeľná. Ďalej je tu druhá rovina: morálka, etická. Na tejto rovine nedostatky a chyby sú veľmi vážne a Cirkev sa snaží naplno ich riešiť. Tretia rovina je politická; na tejto rovine vzťahy s vierou sú mnohoraké, lebo každý má, odhliadnuc od svojej vlastnej viery, svojský náhľad na politické skutočnosti. Viera združuje a usmerňuje Poľakov vo veciach podstatných, ale nie priamo v jednotlivých aspektoch života.

Čo sa týka zápasov, ktoré teraz čakajú poľský ľud a Cirkev v Poľsku, musím povedať, že zápas so "systematickým" materializmom trvá už dlho a výsledky sú dosť pozitívne, ako to môžeme teraz vidieť. Nemáme však nijakú skúsenosť s "praktickým" materializmom Západu. Vieme len to, že sa snaží prenikať veľmi silne do nášho národa.

Otázka: Váš predchodca, kardinál Štefan Wyszyński, pred 30 rokmi, keď poľský dejinný horizont bol ovládaný stalinským typom komunizmu, napísal: "Cirkev v Poľsku má svojich vlastných nepriateľov: a to nielen komunizmus, ale aj slobodomurárstvo a pohanský kapitalizmus..." Považujete ešte aj teraz za platné tieto slová? Presnejšie povedané: v terajšom ovzduší generálneho zmierenia existujú ešte nepriatelia poľskej Cirkvi a kto sú to?

Glemp: Nechcem vypočítavať a ani menovať dnešných nepriateľov; stačí keď vieme, že existujú. Vo všeobecnosti sa odvolávam na to, čo je v Evanjeliu podľa svätého Jána označené ako "svet", totiž všetko to snaženie, ktoré je namierené proti nadprirodzenému. Pod týmto zorným uhlom nepriatelia Cirkvi sú veľmi vytrvalí a húževnatí.

Otázka: Atmosféra rodiaceho sa pluralizmu na politickej rovine zaiste povzbudzuje poľských katolíkov zúčastňovať sa aktívnejšie verejného života, čo im bolo doteraz znemožnené. Vidí sa Vám, Eminencia, že západný model "kresťanských demokracií" by mohol byť užitočný pre Poľsko?

Glemp: Voľby ukazujú, že ľud je veľmi zainteresovaný na tomto poli. Nemáme však nijaké skúsenosti. V každom prípade nepovedal by som, že dnes je u nás už plná demokracia ako na Západe. Sme na ceste k demokracii a teda máme čas študovať, aký model bude najlepší.

Istotne však nebudeme kopírovať druhé modely, lebo musíme brať do úvahy niektoré špecifické vlastnosti našej situácie. V prvom rade žijeme už dlhý čas v kolektivistickom systéme, ktorý zanechal hlbokú stopu v našich ustanovizniach; na druhom mieste máme našu kresťanskú tradíciu a teda hocijaký model demokracie musí rešpektovať tento fakt a nakoniec musíme priznať, že Poľiaci sú veľmi individualistický národ.

Otázka: Je normálne, že v každej obojstrannej dohode sú potrebné vzájomné ústupky a vzájomné výdobytky. V zmluve, ratifikovanej medzi Cirkvou a poľským štátom, Cirkev dostala priznanie "právnej osobnosti" a záruku, že bude môcť slobodne vykonávať svoju činnosť. Čo dostala Poľská ľudová republika od Cirkvi ako odvetu?

Glemp: Dovolím si poznamenať, že normalizácia medzi štátom a Cirkvou nie je nijaké obchodná zmluva, akési "do ut des". To, čo sa týka dosiahnutia uznania právnej osobnosti, to je vlastne len uznanie podľa práva, "de iure", lebo "de facto" Cirkev v Poľsku vždy požívala v ľuďoch veľkú vážnosť. Je pravda, že vďaka dohode naše pole činnosti, najmä v charitatívnej a sociálnej oblasti, sa značne rozšírilo. Čo dostane štát? Štát touto zmluvou odstráni prameň konfliktov vo svojom tak ťažkom a zložitom kontexte ekonomickom a sociálnom. Myslím, že pre štát je veľmi pozitívna vec to, že Cirkev sa môže riadiť svojimi zákonmi, ale právnický začlenená do systému civilných zákonov, bez akýchkoľvek privilégií.

Otázka: Nemáte obavu, že po tejto dohode štát bude vyžadovať, aby ho Cirkev, určitým spôsobom "normalizovaná", viacej nekritizovala?

Glemp: Nie, štát nebude môcť zavrieť Cirkvi ústa. Vyhradíme si možnosť slobodne kritizovať a robiť pripomienky štátu morálnej a etickej povahy. Na politickom poli dáme prednosť tomu, aby katolícki laici robili politiku podľa princípov sociálnej náuky Cirkvi.

Otázka: A existujú u vás takíto laici?

Glemp: Áno, existujú, len ešte nie sú organizovaní. Neexistujú ešte skupiny, ktoré by boli schopné formulovať politický program na základe sociálnej náuky Cirkvi.

Otázka: Roku 1950 bola už uzavretá určitá dohoda, ktorá mala za cieľ aspoň takticky uzavrieť mier s Cirkvou. Po troch rokoch napriek tomu kardinál Wyszyński bol hodný do žalára. Tento raz to bude ináč?

Glemp: Ponejprv treba priznať, že pri onej príležitosti zmluva poslúžila Cirkvi tým, že zjemnila a oddialila zrážku so štátom, aj keď štát po uzavretí zmluvu nerešpektoval. Lenže vtedajšia dohoda nebola tak právnický fundovaná ako je tomu dnes; táto zmluva je omnoho vážnejšia.

Otázka: Ľudia súhlasia alebo nesúhlasia s touto dohodou?

Glemp: Môžem vyhlásiť, že v tomto bode existuje značná jednotnosť v rozličných sektoroch národa. Nepočul som o vážnych objekciách proti zmluve.

Otázka: Dohoda medzi štátom a Cirkvou v Poľsku môže byť vzorom pre bratské východoeurópske štáty?

Glemp: Nebude môcť byť vzorom vo všetkých detailoch, pretože každá krajina je odlišná, ale zaiste môže slúžiť ako znak zmierenia, vzájomného rešpektu. Jedno je jasné, že text tohto zákona bude pozorne študovaný v iných štátoch.

Otázka: Táto zmluva položila podmienky pre nadviazanie diplomatických stykov medzi poľským štátom a Svätou Stolicou?

Glemp: Pravdaže áno! Teraz už existujú podmienky, aby sa v priebehu roka nadviazali diplomatické styky.

Otázka: Eminencia, ako súdite zdravotný stav Cirkvi v Poľsku? Kde väzia podľa vás hlavné pramene starostí a kde vidíte naopak pozitívne znaky?

Glemp: Je veľmi ťažké, ba priam nemožné posudzovať Cirkev podľa vonkajších kritérií. Viera je kvalifikujúcim kritériom. Keď sa poze-

rám na mladé generácie a to aj v radoch intelektuálov, vidím u nich dnes veľký záujem o naviazanosť na vieru. Sú, samozrejme, aj nebezpečenstvá; doteraz bola v Poľsku sloboda obmedzená. Teraz sa uvoľňujú brzdy, a tak sa zväčšuje aj sloboda robiť zlo, páchať hriech. Sú to tie isté problémy ako máte na Západe. Preto pripravujeme veľkú národnú synodu, ktorá sa bude zaoberať týmito otázkami, najmä, ako posilniť a obnoviť naše morálne postoje a zásady.

Otázka: Nájdu sa ľudia, ktorí tvrdia - najmä po polemikách o karmelskom kláštore v Osvienčime, - že v Poľsku a najmä v poľskej Cirkvi sa začína objavovať antisemitizmus. Vy ste tiež toho názoru?

Glomp: Absolútne nie! Antisemitizmus by sa veľmi hodil nepriateľom Cirkvi. No my sme rozhodnutí odstrániť všetkými silami tento fenomén. Sú isté provokácie, a to veľmi vážne, a vieme veľmi dobre, kto má záujem podnecovať antisemitizmus v poľskej zemi. Cirkev robí všetko možné, aby zablokovala vznik a šírenie tohto javu.

/"Slovenské hlasy z Ríma" č.8/9 - 1989/

VÝZVA UKRAJINSKÝCH KATOLÍKOV DELEGÁTOM NAJVIŠŠIEHO SOVIETU

Právo slobodne vyznávať svoje náboženstvo patrí k najdôležitejším a základným právam človeka. Ukrajinci sú najväčším národom na svete, ktorí boli tohoto práva zbavení. Stalinov režim zrušil r. 1930 autokefálnu ukrajinskú pravoslávnu cirkev a štátne orgány takmer vyhubili klérus. Neskôr r. 1946 bola zakázaná i grékokatolícka ukrajinská cirkev. Zločiny proti kňazom a veriacim boli pokrytecky maskované tzv. cirkevnou synodou v Lvove a zriadením orgánu, ktorého členom nebol ani jeden biskup či hodnostár ukrajinskej katolíckej cirkvi. Za jeho členov si uvedený orgán vybral 216 kňazov z celkového počtu tri tisíc a 19 laikov z celkového počtu 6 miliónov veriacich. Všetci ukrajinskí katolícki kňazi, ktorí odmietli prestúpiť do pravoslávnej cirkvi, boli vystavení najrôznejším formám nátlaku a násillia a väčšina z nich zahynula vo väzení, v pracovných táboroch alebo vo vyhnanstve. Úrady zavreli všetky kláštory a ukrajinským veriacim boli odobraté všetky kostoly.

Cez tieto obrovské fyzické straty katolícka ukrajinská cirkev vďaka obetavosti svojich členov žila a žije i naďalej tajne v katakombách. Demokratizačný proces zahájený v posledných rokoch v ZSSR nezasiahol dosiaľ našu cirkev. Napriek článku 52 sovietskej ústavy a medzinárodným dohodám o ľudských právach úrady zbavujú ukrajinských katolíkov práva slobodne vyznávať svoju vieru a odmietajú priznať našej cirkvi štatút zákonom uznanej organizácie. Pre účasť na bohoslužbách a iných obradoch, ktoré sa považujú za nepovolené schôdze, sú prenasledovaní naši kňazi a veriaci, sú vystavení všemožnému násilliu, pokutovaniu a všemožne trestaním. Na naše výzvy a petície odpovedajú úrady posmechom a odovzdávajú naše kostoly ruskej pravoslávnej cirkvi. Účasť na prenasledovaní má čiastočne i ruská pravoslávna hierarchia, ktorá štátnymi informačnými prostriedkami rozširuje klamné údaje o našich dejinách, ohovára našich kňazov a snaží sa vytvárať ovzdušie nepriateľstva a neznášanlivosti voči ukrajinským katolíkom.

Húževnatý odpor úradov zákonne uznať našu cirkev a stále prenasledovanie prinútili ukrajinských veriacich k zvláštnemu druhu protestu - hladovke v Moskve, ktorá bez prerušenia pokračuje už od 21. mája. Žiadame, aby svetové verejnosť venovala pozornosť našemu smutnému postaveniu a prejavila nám svoju kresťanskú solidaritu.

Za Výbor na obranu ukrajinskej katolíckej cirkvi a z poverenia účastníkov vyššie uvedenej hladovky podpísal Štefan Hmara.

V Moskve 16. júla 1989

VR

ZSSR

Asi 150 tisíc ukrajinských katolíkov sa zúčastnilo nepovolených verejných bohoslužieb v mnohých mestách a dedinách západnej Ukrajiny v nedeľu 18.6. Tento deň bol stanovený medzinárodným dňom modlitieb za legalizáciu ukrajinskej katolíckej cirkvi. Najviac, okolo sto tisíc ľudí, sa zhromáždilo v Ivano-Frankivsku, kde mal slúžiť biskup Pavlo Vasylyk. Keď milícia biskupa a 4 kňazov zadržala a vyviezla za mesto, bohoslužby viedol P. Mykola Simkajlo, ktorého za to neskôr potrestali 15-dňovým väzením.

Pri bohoslužbe v Kyjeve došlo k fyzickému napadnutiu veriacich a k zraneniu kňaza P. Mychajla Havryliwa tajnou a uniformovanou políciou. Na rušnom moskovskom Arbate držali hladovku skupiny ukrajinských uniatov. 24.6. na dvoch ľvovských cintorínoch boli slúžené omše ukrajinských katolíkov za obeť Stalinovho teroru.

CENA KAROLA VEĽKÉHO BRATOVI ROGEROVI

Medzinárodná cena Karola Veľkého bola 4.mája 1989 odovzdaná v Aachen /NSR/ priorovi ekumenickej komunity v Taizé bratovi Rogerovi Schutzovi. Touto cenou, ktorú dosiaľ udeľovali vynikajúcim politickým osobnostiam, bol brat Roger vyznamenaný za svoje neúnavné úsilie o porozumenie a zmierenie medzi národmi a náboženstvami. Brat Roger poslal súčasne posolstvo kancelárovi Kohlovi a generálnemu tajomníkovi OSN Perezovi de Cuellar. Vyzýva v ňom na základe skúseností, ktoré získal pri častých stretnutiach s mládežou celého sveta, aby vedúci činitelia venovali pozornosť mládeži a vybudovali zem, na ktorej by mladí mohli v budúcnosti žiť. Brat Roger zdôrazňuje aj nutnosť starostlivosti o starých ľudí, ktorí často prežívajú svoj život v osamotení.

SOVIETSKY FILOZOF O MORÁLKE

Človek sebaistý, so sebou spokojný, je pre morálku mŕtvy. Iba neustále súdenie seba samého z pozície vyššej autority, z pozície absolútna robí človeka mravným. Ako pomenovať toto absolútno? Solovjov ho nazýva Bohom a pocit posvätnosti označuje za náboženský. Ja myslím, že môže mať celkom svetský charakter. Cítiť posvätnosť, hlbokú úctu môžeme bez toho, že by sme sa prežehnali. Nehovorím o konkrétnom programe sociálnej činnosti, ale o dokonalosti presahujúcej všetky hranice, neuskutočniteľné, ale javiace sa ako výchovný vzor. Také chápanie ideálu je prípustné, ba nutné a ako vidieť, netreba tu vymýšľať niečo nového, lepšie je pridržať sa tradície. Poučný je príklad Čingiza Ajtmatova. Ako človek patrí východnej kultúre, je ateista, ale obracia sa k obrazu Krista a Matky Božej, aby si odpovedal na znepokojujúce ho morálne problémy. A robí tak opodstatnene. Obrazy kresťanstva už dávno prekročili hranice vyznaní, cirkví a nakoniec aj náboženstiev, stali sa všeobecným kultúrnym fenoménom obsahujúcim vysoký mravný pátos.

/z Literaturnoj gazety prevzal Kmen 7/

POĽSKO-VATIKÁN

Poľsko je prvý štát Varšavského paktu, ktorý - po 44-ročnom prerušení - nadväzuje plné diplomatické vzťahy so Svätou Stolicou. Rozhodnutie o znovunadviazaní sa urobilo "vzhľadom k stáročnej vznešenej tradícii vzťahov, existujúcich medzi Svätou Stolicou a poľským národom"- hovorí sa v komuniké uverejnenom vo Vatikáne. Tlmočník ministerstva zahraničia vo Varšave to označil za "potvrdenie a zakončenie procesu normalizácie, ktorý začal medzi oboma stranami pred 18 rokmi", a dodal, že je dôležité pre "všeobecnú situáciu Poľska".

VATIKÁNSKY DOKUMENT O PROBLÉME PORNOGRAFIE A NÁSILIA

Dokument o probléme pornografie a násilia v oznamovacích prostriedkoch vydala v máji Pápežská rada pre komunikačné prostriedky. Je určený hlavne rodinám a všetkým, ktorí pôsobia v pastorácii. Z dokumentu vyberáme:

Komunikačné prostriedky sú na jednej strane cennou oporou ľudstva, ale na druhej strane ich tiež zneužívajú ku škode a ničeniu základných ľudských hodnôt. Za posledných 25 rokov sme v masových médiách svedkami alarmujúceho rastu pornografie a s ňou súvisiacim násilím, čo je morálne neprijateľné. Zatiaľčo vzrastá zmätok v chápaní a vysvetľovaní morálnych noriem, komunikačné prostriedky sprístupnili pornografiu a násilie verejnosti, včítane mládeže a detí. Táto degradácia ľudskej dôstojnosti nezasahuje len bohaté zeme, ale vzhľadom k rastúcej vzájomnej závislosti všetkých zemí sveta a rastúcej vzájomnej komunikácii prenikajú tieto negatívne javy všade. Pod pornografiou v komunikačných prostriedkoch rozumieme narušenie a znásilnenie prirodzeného práva na súkromie ľudského tela, prirodzenosti muža a ženy pomocou audiovizuálnej techniky. Toto narušenie redukuje ľudskú osobnosť a ľudské telo na anonymný objekt určený k zneužitiu z dôvodu žiadostivosti. Násilie v tejto súvislosti je treba vidieť v predstaveniach, ktoré vyvolávajú a dráždia nízke pudy, ktoré sa protivia ľudskej dôstojnosti. Nikto sa nemôže pokladať za imunného pred degradujúcimi účinkami pornografie a násilia.

Najzraniteľnejšou kategóriou v tomto smere sú hlavne deti a mládež. Pornografia a sadistické násilie oslabujú prirodzenú ľudskú sexualitu, znetvorujú medziludské vzťahy, zotročujú individua, obzvlášť ženy a deti, ničia manželstvo a oslabujú morálne väzby spoločnosti. Tí, ktorí vyhľadávajú produkciu tohoto typu, vystavujú sa tak vážnemu riziku, že sa sami začnú chovať podobne, že stratia všetok rešpekt k druhým, ktorí sú Božími deťmi, bratmi a sestrami v tej istej ľudskej rodine. Pornografia podobne ako droga vyvoláva psychickú závislosť a rastie i jej spoločenské nebezpečenie. Dokument preto apeluje na činiteľov zodpovedných za komunikačné prostriedky, aby zvýšili kontrolu a autoreguláciu v týchto prostriedkoch, aby rešpektovali právo rodín a jednotlivcov na súkromie, spoločenskú dôstojnosť a základné hodnoty života. Ďalej dokument vyzýva rodičov, vychovávateľov a všetkých pracujúcich v pastorácii, aby znásobili všetky svoje sily pri výchove detí a mládeže a správne a vhodne ich informovali a poučovali o ľudskej sexualite a kládli pritom dôraz na rešpektovanie ľudskej osoby ako Božieho dieťaťa, aby zdôrazňovali hlavne čnosť čistoty a prax sebeovládania. Je treba tiež vychovávať deti a mládež tak, aby i sami boli nakoniec schopní vyberať si vhodné programy a stať sa zodpovednými, dobre informovanými konzumentami verejných oznamovacích prostriedkov.

ZSSR

Matka Tereza smie otvoriť v ZSSR tri stále centrá. Obetavosť a nesmiernu blíženskú lásku spoločenstva založeného Matkou Terezou veľmi oceňujú sovietske úrady aj občania. V posledných 6 mesiacoch sestry pracovali v niekoľkých provizorných pomocných strediskách. Medzitým Matka Tereza oznámila úradom, že 12 jej sestier bude pracovať v Moskve /kde sa starajú o.i. o sovietskych vojakov zranených v Afganistane/, v arménskom Spitaku /pomáhajú obetiam zemetrasenia/ a v Tbilisi /ľuďom zraneným pri demonštráciách v apríli/.

HĽADANIE ŠTASTIA A KREŠŤANSKÁ VIERA

Pápežská rada pre dialóg s neveriacimi usporiadala v Záhrebe v Juhoslávii stretnutie so svojimi spolupracovníkmi z východnej a severnej Európy. 35 delegátov z 12 krajín rokovalo o zvolenom námete v dňoch 5-8.5. Tajomník rady poskytol rozhovor Vatikánskemu rozhlasu.

R. : Prečo bol zvolený práve Záhreb za miesto stretnutia?

T. : Chceli sme dať presný význam tomu, čo cirkev neprijíma a nikdy neprijímala: rozdelenie Európy na dva protikladné bloky. Okremtoho cirkev mala stále na zreteli jednotu všetkých európskych katolíckych národov vo viere a ich spoločenstvo so Svätým otcom. Taký je i zmysel posolstva, ktoré nám poslal Ján Pavol II. On si praje, aby sme zároveň budovali novú Európu, založenú na pravde, slobode, spravodlivosti a láske bez ohľadu na všetky hranice.

R. : Hovoríme teraz o vlastnej téme: "Hľadanie šťastia". Ako sa dnes chápe a aké ponatie šťastia prevláda?

T. : Dnes sa šťastie často chápe ako technická vec. Ako otázka osobného vkusu, ako niečo, čo závisí na ľubovôli každého jednotlivca. V skutočnosti sa vlastne stotožňuje s pôžitkami. Môžeme povedať, že dnes existuje hlboká trhlina medzi šťastím a spásou. Šťastie sa stalo sociálnym a politickým programom, dokonca predmetom propagandy rôznych strán a obchodov.

R. : Mohli by ste načrtnúť, aspoň pokiaľ ide o Európu, nejaké zemepisné rozvrstvenie pojmu šťastia?

T. : Čo sa týka krajín s demokratickým režimom, môžem povedať, že prevažuje akýsi pôžitkársky materializmus. Ľudia hľadajú skôr pôžitky ako šťastie. Ovšem je i hľadanie šťastia z náboženského hľadiska, ktoré často zabľúdi na zlú cestu, ako napr. tzv. New Age. Ale hľadá sa tiež skutočný osobný zážitok Boha v prostredí kresťanskej obce. Hľadanie zmyslu života sa teraz berie stále vážnejšie. Potvrдили nám to niektorí účastníci stretnutia, hlavne zo škandinávskych krajín. Pokiaľ ide o socialistické štáty, vystupuje stále zreteľnejšie na povrch ľahostajnosť, apatia, sklamanie ľudových mäs. Strana, ktorá má moc, chcela všetkým vnucovať vlastné ponatie šťastia, t. z. výlučne hmotné šťastie, ktoré sa kryje s ukájaním všetkých hmotných potrieb - proste spoločnosť spokojného hmyzu. Teraz už je jasné, že komunistický plán šťastia skrachoval. A to všade a bez výnimiek. Čo ešte ostáva po tomto stroskotaní? Len mnoho neistoty a rôznych podozrení a pochybností. Pochybuje sa o všetkých bezpodmienečných hodnotách, dokonca i o pravde samotnej. Našťastie práve cirkev sa javí v týchto krajinách ako priestor pravdy a slobody. Preto tiež rôzne sekty a hnutia typu New Age nachádzajú veľmi malý ohlas. Cirkev naopak v týchto krajinách dobre pozná a zachováva cenu jednoty s pápežom a jednoty medzi biskupmi a veriacimi. Napr. žiadny teológ z NDR nechcel podpísať Kolínske prehlásenie, pretože všetci vedeli, že proti ateistickej moci jednota so Svätým otcom je zárukou súdržnosti a sily, že má pre cirkev životnú dôležitosť.

R. : Aké pastoračné zameranie vyplynulo z tohto stretnutia?

T. : Je ich veľmi veľa. Tu je len niekoľko myšlienok: predkladať ľuďom svet ako dielo Božieho stvorenia oproti materialistickému ponatiu Marxa, Engelsa a iných, ktorí chápu svet ako večnú hmotu, prechádzajúcu ustavičnými zmenami. Musíme tiež dokázať znovu spojiť a uviesť do súladu pojmy šťastie a spása. Proste tu, ako sme to už povedali, javí sa osudná priepasť, ktorá musí byť prekonaná. Hovorilo sa pri

stretnutí tiež o šťastí a nesmrteľnosti. Zistili sme, že smrť je pre pojem šťastia najväčšou hrozbou. Keby všetko malo končiť smrťou, potom by šťastie bolo len klamom. Preto sila, ktorú je treba v súvislosti so šťastím najviac zdôrazňovať, je nádej, viera v nesmrteľnosť alebo ešte konkrétnejšie vo vzkriesenie tela. To je zásadná podmienka pre pravdivé, hlboké prežívanie šťastia. Už teraz v pozemskom živote čím živšia bude nádej, tým reálnejší bude i pocit šťastia. Ako to hovoril Berdjajev: "Vo svete, ktorý je organizovaný zúfalstvom, musíme hlásať kresťanskú nádej." Predmetom našej nádeje je Boh, ktorý je tiež jediným útočiskom pred zúfalstvom. ÁNO, ŽIVÝ BOH.

OTROCI

Schýlení, smutní, zasmušilí
potupné jarmo nesete,
před novou ranou každou chvíli
se tupým strachem třesete !

V svobodné zemi ke svobodě
nemáte jiskry odvahy -
vy helotové v hrdém rodě,
kdy povstanete na vrahy?

Ó katolíci bledolící,
jak vám to zapět, jak to říci?
Což jste už zcela zapomněli
své birmovací přísahy?

Vy že jste Boží bojovníci?
Vy že jste Krista rytíři?
Chachá! Vy baby prchající,
když vrah jen namíří!

Vy dáte vraždit svoje děti,
vy dáte šlapat svatý kříž?
Vrah vymetá vás jako smetí,
neb nenarazí na obtíž.

Ó zakrnělá chaso z drti!
kde hrom má slovo dosti pádné,
by zburcoval tě ze dna smrti,
v němž pohřížena mrzce spíš?

Kdy povstanete s křížem v ruce
a vrhnete se na vrahy,
než zahynete v bídné muce,
jíž nikdo vás už nezbaví?

Kdy zahřmíte, jak lev se brání,
když poután lovcem v okovy?
Kdy roztrháte v hrozném rvaní
úkladné síť vrahovy?

Ó katolíci! Jak to říci?
Zoufale skládám dlaně se chvílí.
Jste trpaslíky v době obrí,
v té velké době obnovy!

/Karel Dostál Lutínov, Orlí fanfáry - 3.9.1919/
Převzaté z Křesťanských obzorov 12

NAŠA HOSPODÁRSKA KRÍZA MA AJ MORÁLNE KORENE

I. Správa o vývoji národného hospodárstva a o súčasných úlohách prednesená 20/5 89 vo Federálnom zhromaždení fed. min. predsedom Adamcom /RP z 21/5 89/ otvorene priznala našu neutešenú hospodársku situáciu, vyvolanú a spôsobenú za 40 rokov socialistickým systémom plánovitého hospodárenia riadeného z jedného centra. T. zv. hospodárska prestavba je pokus o nový model socialistického hospodárenia a síce prechodom k tržnému hospodáreniu riadenému plánom. Otvorene sa hovorí o nerovnováženosti nášho národného hospodárstva. Priznáva sa zastaralosť našich výrobných fondov, ktorá vo vnútornom obchode robí 33 %, v strojárstve 47,5 %, v chemickom priemysle 55 %, v konfekčnom priemysle 58,1 % a v polygrafii 56,2 %. Adamec ďalej uviedol, že "vo väčšine oborov zaostávame za svetom o 10 i viac rokov." Stratili sme schopnosť konkurencie. Máme zamrznuté pohľadávky v socialistických a vývojových krajinách a voči Západu sme dlžníkmi.

" Ťažkosti, ktoré socializmus prežíva, sú nepochybne dôsledkom toho, že sa na nové potreby vývoja nereagovalo vždy včas a adekvátne " /Fojtík 19/5 89 v RP/. Pri hľadaní novej fázy socializmu je bezradnosť o metódach prechodu. Správa predsedníctva ÚV KSČ uverejnená 24/5 v RP uvádza: "V národohospodárskom centre nie sú plne vyjasnené otázky ekonomických nástrojov."

II. Pracovná morálka i behom prestavby je stále na nízkej úrovni. Tak napr. uviedlo RP 24/6 89, že v Pozemných stavbách v Č. Budějoviciach je pracovná doba využitá len na 58 %. V parlamentnom rozhovore o správe Adamca uviedol poslanec Lumír Sakmar, hrdina soc. práce, že "hospodárska kriminalita požíra doslova ako kobylky výsledky tvorivej práce ľudí." A pýta sa ďalej: "kde sa vzalo toľko chamtivosti, neskrývanej zisťovnosti ... z čoho vyrástla konzumná morálka, nedisciplinovanosť zodpovedných pracovníkov, nerešpektovanie zákonov a celospoločenských záujmov?" ... "Nemôžem sa zmieriť s tým, aby jedni pracovali do úmoru a druhí kradli ako straky." Dnes je jasné, že nestačí len odborná vedomosť a partajná príslušnosť, ale že je nutná i mravná kvalita ľudí. Rozvrat morálky ohrozuje úspech prestavby.

Ze i tu je situácia kritická, ukazujú tieto dáta: V roku 1988 uzavretých 119.000 sobášov a rozvedených 39.000 manželstiev, /RP 26/1 89/ "na sto narodených detí pripadlo v roku 1988 93 interrupcií" /RP 19/4 /. Vzrastá agresivita a bezohľadnosť mládeže. Pražský sudca dr. Ján Belohradský z obvodného súdu Praha 1 uviedol: "Za 7 rokov svojho pôsobenia v justícii môžem povedať, že sa situácia zhoršuje. To čo bolo skôr výnimkové, sa dnes stáva bežným." /Heslo sobota 21/1 89/. Tento úpadok morálky a disciplinovanosti je patrný i na vonkajšom vzhľade našej krajiny. 2/6 89 v RP M.Klička opisoval čistotu krajiny a ulíc v NDR. "Potom sme prešli hranice. Naša krásna vlasť nás privítala špinou, pohádzanými odpadkami. ... Čo sa to s nami stalo? Boli sme preďsa vždy vysoko kultúrnym národom, ako sme mohli tak hlboko klesnúť?" Kresťanstvo bolo vyradené z verejnosti a škola sa stala baštou ateizmu. Veriaci sú ďalej diskriminovaní, ako to napísal ľudovecký poslanec St. Toms, šéfredaktor Ľud. demokracie v parlamentnom rozhovore /RP 22/6 89/, kde uviedol, že napriek uisťovaniu s. Jakeša, že "veriaci sú rovnoprávnymi občanmi", obracajú sa stále ľudovci na svoje vedenie so stažnosťami.

"... roku 1954 bola u nás registrácia viery zrušená, ale ešte dnes si i niektorí naši členovia stažujú, že v hodnotení na pracovisku, alebo v doporučení žiadosti o prijatie na vysokú školu sa to takisto objavuje. V tejto praxi by sa ... nemalo ďalej pokračovať." Je potrebné obnovenie náboženskej slobody, aby tieto negatívne zjavy boli prekonané.